

Список літератури:

1. Вправи та техніки для подолання синдрому вигорання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cusu.edu.ua/ua/psykholohichna-dopomoha/14721-emoysiine-vyhorannia-u-studentiv-iaak-vchasno-pomityty-ta-poperedyty>
2. Від болю в м'язах до перепадів настрою: 4 ознаки емоційного вигорання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mentoly.com.ua/blog/burnout>
3. Journal of Learning and Teaching in Digital Age, 2022, Vol 7 (1), P. 90-98. DOI: 10.53850/joltida.958039. Режим доступу <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1330919.pdf>

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Стамат Вікторія Михайлівна

*кандидат економічних наук, доцент, доцент
кафедри менеджменту та маркетингу, Миколаївський
національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна
ORCID: 0000-0001-5789-4023*

Інтернет-адреса публікації на сайті:

<https://www.economy-confer.com.ua/full-article/5966/>

Прийняття рішень у менеджменті є важливим єднальним процесом, що разом з комунікаціями пов'язують між собою його загальні функції (планування, організацію, мотивацію та контроль). Проте керівникам та менеджерам у своїй діяльності важливо володіти навичками й компетенціями щодо психологічних аспектів управління. Це підтверджується наявністю у Стандарті вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент першого (бакалаврського), другого (магістерського) рівнів вищої освіти відповідних програмних результатів навчання та програмних компетентностей. З-поміж них можна виділити такі: «...здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення; розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності; здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом; демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень; мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень у непередбачуваних умовах...» [1, 2].

Врахування психологічних чинників у менеджменті сприяє кращому сприйняттю та комунікації, що сприяє успішним результатам. Емоції також впливають на рішення, тому вивчення їх впливу може допомогти здійснювати обґрунтовані вибори навіть у стресових чи радісних ситуаціях. Розуміння цих аспектів розвиває емпатію та спілкування, що є важливими навичками у професійному житті менеджерів всіх рівнів управління. Вивчення психологічних чинників у прийнятті управлінських рішень відкриває можливості для особистісного та професійного розвитку у сучасному світі.

Прийняття управлінських рішень керівниками відбувається постійно, у всіх сферах діяльності підприємств, фірм, установ, організацій і включає психологічну складову. Так, це проявляється під час формування робочого середовища, позитивного, сприятливого соціально-психологічного клімату у колективах, у процесі управління конфліктами, управління персоналом, особливо у стресових умовах, зокрема під час військових дій [3,4]. Необхідно також розуміти та враховувати те, що існують психологічні особливості жіночого та чоловічого стилів управління, і як наслідок, гендерні відмінності у прийнятті управлінських рішень [5].

Психологія управління – це галузь психології, яка вивчає психологічні закономірності управлінської діяльності та взаємодії між керівниками та підлеглими [6]. Вона досліджує, як психологічні чинники, такі як сприйняття, мислення, емоції, мотивація, комунікація, лідерство тощо, впливають на процес прийняття та реалізації управлінських рішень. Крім того, допомагає керівникам розвивати свої психологічні компетентності та навички для покращення ефективності та якості управління.

Розглянемо, як психологічні чинники впливають на якість управлінського рішення:

– сприйняття та вибір інформації: керівники повинні бути обережними щодо можливих психологічних спотворень і викривлень (когнітивних біасів), які можуть виникати при сприйнятті та виборі інформації для рішення. Такі спотворення можуть призводити до помилок, пропусків або переоцінки даних. Керівникам слід застосовувати об'єктивний та свідомий аналіз інформації, перевіряти її достовірність, актуальність і повноту [6, с. 20];

– роль емоцій у рішеннях: емоційний стан керівника може впливати на його раціональність, логічність і творчість при прийнятті рішень. Емоції можуть бути корисними для мотивації, але також можуть бути шкідливими для об'єктивності та критичності. Керівникам слід зберігати психологічний баланс і контролювати свої емоції [6, с. 26];

психологічні пастки і спотворення: керівники також повинні бути свідомими психологічних пасток і спотворень, які можуть знижувати якість рішень. Такі пастки і спотворення можуть бути пов'язані з особистістю керівника (наприклад, надмірна впевненість, підтвердження гіпотези, ефект якорю тощо), ситуацією прийняття рішень (наприклад, невизначеність, динамічність, часовий тиск тощо) або груповим процесом прийняття рішень (наприклад, групова мислення, соціальна взаємозалежність, конфлікти тощо) [6, с. 31].

Отже, проблема впливу когнітивних викривлень (когнітивних біасів) та емоцій на прийняття управлінських рішень є важливою та актуальною. Вони можуть спотворювати прийняття рішень, тому важливо розвивати навички критичного мислення для більш об'єктивного підходу, особливо в управлінській діяльності.

Список літератури:

1. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затверджений наказом Міністерства освіти й науки України від 29.10.2018 за №1165. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/073-Menedzhment.bakal.06.04.22.pdf>
2. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затверджений наказом Міністерства освіти й науки України від 10.07.2019 за № 959. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/07/12/073-menedzhment-magistr.pdf>
3. Стамат В. М., Жердецька Т. В. Психологічні аспекти управління персоналом в умовах війни. *Інтеграція науки та практики управління в умовах соціокультурних трансформацій* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 25 квітня 2024 року). Полтава: Луганський національний університет імені Тараса Шевченка. 2024. С. 564-565. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18478>
4. Стамат В. М., Калошин Н. О. Демотивуючий вплив конфліктів в управлінні персоналом. *Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: глобалізаційні та євроінтеграційні аспекти*: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 15-16 листопада 2023 р.). Миколаїв : МНАУ. 2023. С. 96-99. URL : <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/16386>
5. Стамат В. М., Кир'янова К. В. Психологічні особливості жіночого та чоловічого стилів управління. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін*. Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції. 26 жовтня 2023 р., м. Полтава. Полтава : Полтавський державний аграрний університет, 2023. С. 725-727. URL : <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18735>
6. Столін В. В., Голованова Н. Ф., Кондрашкіна Н. П., Серіков В. В. Психологія управління : підручник / За ред. В. В. Століна. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 424 с.